

ה מועצה הציבורית להגנת הפרטיות

21.4.2020

לכבוד

כב' חה"כ, רב אלוף (מיל'), גבי אשכנזי, יו"ר ועדת חוץ וביטחון

חברי ועדת חוץ וביטחון

נכבדינו,

הנדון: הצעת חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – נתוני תקשורת) (הוראת שעה – נגיף הקורונה החדש) (קבלת נתוני מיקום לצורך פיקוח על קיום הוראות הבידוד), התש"ף-2020 – עמדת המועצה הציבורית להגנת הפרטיות

המועצה הציבורית להגנת הפרטיות היא גוף סטטוטורי. היא משמשת כיועצת לשר המשפטים בנושאי פרטיות ומביעה עמדתה בהליכי חקיקה ראשית ומשנית, גם בפני וועדות הכנסת. חברי המועצה נמנים על מקצועות שונים ודיסציפלינות מגוונות, ובכלל זה, עורכי דין העוסקים בתחום הגנת הפרטיות, אנשי אקדמיה מתחומי המשפט, הטכנולוגיה, מדעי המחשב ומדעי החברה ונציגי המגזר הפרטי מתחומי מקצוע רלוונטיים. לפרטים נוספים על המועצה, ראו: https://www.gov.il/he/departments/Units/privacy_protection_council.

המועצה מתכבדת להביע את עמדתה בפני ועדת חוץ וביטחון של הכנסת, בעניין הצעת החוק שבנדון ("הצעת החוק"). המועצה מתנגדת באופן נחרץ להצעת החוק מהסיבות המפורטות להלן.

א. הצעת החוק סותרת את החוק ופוגעת באופן קיצוני בתכלית

חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – נתוני תקשורת), תשס"ח-2007 ("החוק") איננו מאפשר למשטרה להשתמש בסמכות המוקנית לה בחוק כדי לקבל נתוני איכון המוניים מספקי תקשורת. הסמכות, כעולה במפורש מהחלטת בית המשפט העליון בבג"ץ 3809/08 **האגודה לזכויות האזרח נ' משטרת ישראל** (28.5.2012), מצומצמת אך ורק למקרים של חשד קונקרטי, במקרים פרטניים של חקירה או מניעה של עבירה מסוימת צפויה או מתבצעת. אין להשתמש בסמכות המוקנית בחוק למטרות כלליות או לצורכי איסוף מודיעין כללי ובכלל זה אין לקבל נתוני איכון על מאות רבות של אנשים. המדינה הסיכמה לעמדה זו והביעה אותה בפני בית המשפט עוד קודם למתן פסק הדין.

לא רק שהצעת החוק פוגעת באיזון העדין בין קבלת נתונים עם או ללא צו בית משפט, עליו עמלה הכנסת בתהליך חקיקה ממושך ויסודי, היא חורגת באופן קיצוני מהוראותיו ותכליתו וסותרת אותו.

ב. הצעת החוק איננה עומדת בעקרונות החוקתיים של מדינת ישראל

המועצה תומכת באופן מלא בעמדות שהובעו בפני הוועדה הנכבדה נגד חקיקת הצעת החוק. בתמצית, אין כל נחיצות בעת הזו באיכון חבי בידוד; האיכון איננו אפקטיבי (הרוב - חבי הבידוד הנורמטיביים יצייתו גם בלעדיו. המיעוט – המפרים, ימצאו בקלות דרכים לעקוף אותו); ישנן חלופות לא פחות טובות ופחות פוגעניות (כדוגמת חיוג טלפוני למבודדים, או פניות לקבלת צו מביהמ"ש – היא דרך המלך בחוק); הצעת החוק מסוכנת. היא פותחת פתח לפעולות פיקוח משטרתיות. זהו איננו תפקיד המשטרה במדינה דמוקרטית; אמצעי האיכון הוא, כלשון חברי הוועדה הנכבדה, אמצעי דרקוני. הפגיעה בפרטיות הנובעת ממנו היא קשה ומיותרת. היא איננה עומדת בדרישות התכלית הראויה והמידתיות שבחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

ג. הצעת החוק נעדרת שקיפות והליך תקין והיא פוגעת באמונו הציבור

בהעדר הפיקוח למפרע על ידי בתי משפט (ומדוע שלא יהיה פיקוח ע"י בתי משפט? אין תשובה מניחה את הדעת לכך), דיווחי המשטרה הם בעלי חשיבות גדולה – הן לוועדה הנכבדה לצורכי הפיקוח והן לציבור הרחב, בשם השקיפות ואמונו הציבור. הצעת החוק איננה כוללת מרכיבי דיווח הכרחיים כדוגמת: קריטריונים לקביעת המדגמים, נתוני טעויות ותקלות, נתוני פילוח גיאוגרפי, מפרי בידוד שנתפסו בדרכים אחרות, מדדים כמותיים להצלחה ועוד.

עוד ובנוסף, מהדיון שהתקיים ביום שלישי, 21.4.2020, עולה שהאיכון כורך בתוכו מרכיבים חשאיים שהמשטרה מסרבת לגלות לציבור הרחב. עמדת המועצה היא שאיכון של אזרחים שומרי חוק, שאינם עבריינים ואינם פוגעים בביטחון המדינה, באמצעות כלים שמהותם אינה גלויה לציבור, איננו מתקבל על הדעת במדינה דמוקרטית. השימוש של השב"כ בכלי לצורכי המלחמה בהתפשטות הקורונה, הוא חריג קיצוני לכך ומוטב שייפסק השימוש בו מוקדם ככל שניתן. אין להוסיף עליו עוד כלים שפעולתם נסותרת מעיני הציבור.

בניית אמונו בקרב הציבור היא עקרון ראשון במעלה. האמונו הוא הבסיס לסולידריות חברתית ולגיוס המונים למען התכלית המשותפת. כפיה ובכלל זה איכון בדרך של כפיה, באופן חשאי ובאמצעים שאינם גלויים לציבור, מהווים אויב לבניית אמונו ויש להשתמש בהם במשורה, רק כיוצא מן הכלל ובנסיבות שבהן בניית אמונו איננה ישימה. המועצה סבורה שהצעת החוק פוגעת באמונו הציבור ואגב כך גם פוגעת בצורה קשה ושלא לצורך בזכות הפרטיות.

ד. הסמכות העליונה להגנת הפרטיות בישראל היא הרשות להגנת הפרטיות. הצעת החוק מתעלמת ממנה

המועצה מבקשת להצביע עוד על תקלה חמורה בהליך החקיקתי. הרשות להגנת הפרטיות היא הגורם האחראי על הגנת הפרטיות בישראל ובכלל זה על הפיקוח לא רק על השוק הפרטי, אלא גם על גופים ציבוריים ומשרדי ממשלה. הרשות היא הסמכות המקצועית העליונה בישראל לענייני הגנת הפרטיות. בדברי חקיקה רבים הרשות להגנת הפרטיות מעורבת באופן ישיר בהנחיה, באכיפה ובקבלת דיווחים, לרבות בעניין ניהול ואבטחת מידע ביומטרי, מידע בריאותי, נתוני אשראי, נתונים ממרשם האוכלוסין ומידע ממאגר רשות הרישוי.

בולטת בהעדרה המעורבות של הרשות להגנת הפרטיות בהצעת החוק ובכלל זה במתן הנחיה, הכוונה ויעוץ בעניין הנוהל לפי סעיף 4א(ה) להצעת החוק ובקבלת הדיווחים לפי סעיף 4א(ח) להצעת החוק. המועצה בדעה שהעדר השיתוף של הרשות להגנת הפרטיות איננו עולה בקנה אחד עם

ה מועצה הציבורית להגנת הפרטיות

תפקיד הרשות שהוקנה לה בחוקים רבים אחרים. בלתי סביר בעיני המועצה שבהצעת חוק שמידת הפגיעה בפרטיות הטמונה בה היא כה גדולה, לרשות להגנת הפרטיות לא יהיה תפקיד מפתח בגיבוש ההצעה, בגיבוש הנהלים מכוח החוק ובבחינת הדיווחים של המשטרה.

מכל הסיבות המפורטות לעיל, המועצה בדעה שחקיקת הצעת החוק תהא בגדר מעשה חקיקה בלתי סביר. המועצה אמנם רואה בחיוב את המגמה שהוצגה בשלהי הדיון שהתקיים ב – 21.4.2020 בוועדה לצמצם את תחולת החוק באסופה של פרמטרים, אולם סבורה שאין די בכך.

במהלך הדיון, כב' יו"ר הוועדה הביע את התנגדותו, במפורש, להצעת החוק. אליו הצטרפו חברי וועדה נוספים. המועצה תומכת בעמדה זו וקוראת לוועדה להחזיק בה.

חברי המועצה להגנת הפרטיות עומדים לרשותו של כב' יו"ר הוועדה וחברי הוועדה הנכבדים, לכל צורך שיראו לנכון בהקשר זה.

בכבוד רב,

חברי המועצה:

יו"ר המועצה	עו"ד אורית פודמסקי, מנהלת המחלקה למשפט העבודה בפרקליטות המדינה (בדימוס)
חבר מועצה	עו"ד דן אור-חוף, משרד עו"ד אור-חוף, התוכנית ללימודי הסייבר, אוניברסיטת תל אביב
חברת מועצה	ד"ר ענת בן דוד, המחלקה לסוציולוגיה, למדעי המדינה ולתקשורת, האוניברסיטה הפתוחה
חבר מועצה	ד"ר ארז ויסברד, חוקר בתחום מדעי המחשב
חבר מועצה	פרופסור טל ז'רסקי, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת חיפה
חבר מועצה	ד"ר ערן טוך, הפקולטה להנדסה, אוניברסיטת תל אביב
חברת מועצה	גב' סימה נדלר, IBM - Senior Program Manager Privacy
חבר מועצה	עו"ד אבנר פינצ'וק, האגודה לזכויות האזרח